

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. mevrouw drs. E. de Kler
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 10-11-2020
Briefnr. 594878/CH Onderwerp evaluatie passend onderwijs
Inlichtingen 06-22991579

Geachte leden van de Vaste Commissie,

Op maandag 16 november staat de evaluatie van de Wet passend onderwijs op de Kameragenda. Zoals u de afgelopen jaren heeft gemerkt is passend onderwijs al vanaf de start in 2014 een belangrijk thema voor onze leden. Om deze reden hebben wij in aanloop naar de landelijke evaluatie een eigen evaluatietraject doorlopen om op te halen hoe leraren en ondersteuners op dit moment kijken naar passend onderwijs. De uitkomsten van dit evaluatietraject geven wij hieronder weer in drie hoofdpunten, waarbij we ook aangeven voor welke maatregelen wij daarbij pleiten.

1. Leerlingen kunnen zien én ondersteunen

De afgelopen zes jaar werd pijnlijk duidelijk dat het bieden van passend onderwijs op veel scholen geen realistische verwachting is. Hiervoor ontbreekt het aan de juiste randvoorwaarden. Klassen zijn te groot om alle leerlingen te kunnen zien én ondersteunen. Ook zitten er vaak teveel leerlingen met een ondersteuningsvraag in één klas. Daarbij ontbreekt het steeds vaker aan voldoende collega's om de ondersteuning op school en in de klas te kunnen vormgeven. Men ervaart hierdoor een continu gevoel van tekortschieten omdat leerlingen niet de ondersteuning kan worden geboden die nodig is.

- Stel een maximale groeps grootte in
De AOb pleit voor een maximale groeps grootte van 21 leerlingen per klas. In kleinere klassen hebben leraren meer tijd per leerling. Hierdoor kunnen zij hun leerlingen beter volgen en waar nodig ondersteunen. Samen met meer handen in de klas heeft dit positieve gevolgen voor zowel de kwaliteit van de ondersteuning als het welzijn van leerlingen en personeel, omdat leerlingen echt worden gezien.

Passend onderwijs veronderstelt dat leraren kunnen omgaan verschillende soorten ondersteuningsvragen. In praktijk voelen zij zich hier niet altijd toe in staat. Het ontbreekt bij henzelf – maar ook de school als geheel - aan expertise om leerlingen met een ondersteuningsvraag goed te kunnen helpen. Voor een belangrijk deel komt dit door

het curriculum van lerarenopleidingen. Hierin is nauwelijks aandacht voor het lesgeven aan leerlingen met een specifieke ondersteuningsvraag. Ook bieden de arrangementen voor extra ondersteuning lang niet altijd de ondersteuning die nodig is.

- Pas het opleidingscurriculum aan
Al tijdens de initiële opleidingsfase moet er wezenlijke aandacht zijn voor het ondersteuning van leerlingen met een specialistische ondersteuningsvraag. Dit vraagt om een forse herziening van de curricula. Leraren, de uitvoerders van passend onderwijs, dienen een centrale rol te krijgen binnen dit traject.

2. Organisatie van de onderwijsondersteuning

De organisatie van passend onderwijs is te bureaucratisch. Uit eigen onderzoek blijkt dat dat een docent en intern begeleider of zorgcoördinator samen gemiddeld 12 (vo) tot 16,5 (po) uur kwijt zijn aan het voorbereiden van een aanvraag voor extra ondersteuning. Als de ondersteuning er al komt, laat deze gemiddeld 3 (po) tot 4 (vo) maanden op zich wachten. De lange wachttijd zet het ononderbroken ontwikkelingsproces van leerlingen onder druk en maakt dat leraren worden geconfronteerd met een onwenselijke taakverzwaring, omdat ze op zichzelf zijn aangewezen totdat de ondersteuning er is.

- Vereenvoudig aanvraagprocedures
De AOb pleit voor vereenvoudiging van de aanvraagprocedures en een systeem waarin er meer wordt vertrouwd op en wordt uitgegaan van het professionele oordeel van de leraar. Samen met de leerling en ouders hebben zij immers goed zicht op wat er nodig is. Extra ondersteuning kan hierdoor sneller worden gerealiseerd, eventueel met een vorm van verantwoording na realisatie van de ondersteuning.

De beleidsvrijheid van regio's heeft ervoor gezorgd dat er verschillende procedures zijn ontstaan voor het aanvragen van extra ondersteuning en een toelaatbaarheidsverklaring. Ook verschilt het per samenwerkingsverband welke ondersteuning een school minimaal moet kunnen bieden en wanneer er aanspraak gemaakt kan worden op extra ondersteuning. Dit leidt in de praktijk tot onduidelijkheid en onbegrepen situaties bij betrokken leerlingen, ouders en leraren. Niet de ondersteuningsvraag is bepalend voor welke ondersteuning je krijgt, maar de plek waar je woont of naar school gaat.

- Maak van de basisnorm geen minimumnorm
De AOb is voorzichtig positief over de gezette stappen om te komen tot een landelijke norm voor basisondersteuning. Verdere concretisering van wat er nu ligt is noodzakelijk om de norm ook werkbaar te maken. De AOb vindt het wel zorgelijk dat de minister de basisnorm als minimumnorm ziet. De wettelijke ruimte voor een eigen invulling van het niveau van basisondersteuning per samenwerkingsverband blijft hierdoor in stand, evenals de onduidelijkheid en ongelijkheid.

3. Bekostiging van passend onderwijs

De reserves van samenwerkingsverbanden zijn sinds de invoering van de Wet passend onderwijs steeds verder gegroeid. De hoogte van de reserves staat bij veel

samenwerkingsverbanden niet in verhouding tot de risico's die zij lopen. Geld bedoeld voor de ondersteuning van leerlingen komt hierdoor niet terecht op de plek waar het echt nodig is: bij leerlingen en leraren op school en in de klas.

➤ Stel strenge bovengrens vast

De AOb vindt dat er een bovengrens moet komen voor de reserves van samenwerkingsverbanden die nagenoeg nul is. Het ministerie dient deze bovengrens te handhaven. Samenwerkingsverbanden met een reserve boven de bovengrens moeten deze op een verantwoorde manier afbouwen.

Oproep: breng eerst de basis op orde

In de verbeteragenda passend onderwijs kondigt minister Slob tal van kleinere maatregelen aan die samen moeten bijdragen aan de realisatie van passend onderwijs. Ook schetst hij de route richting inclusiever onderwijs. De AOb is stellig: zolang er geen fundamentele koerswijziging wordt ingezet om de randvoorwaarden op orde te brengen, blijft het bieden van passend onderwijs een onmogelijke opdracht. Passend onderwijs vraagt om kleinere klassen, meer handen in de klas en voldoende collega's.

Met vriendelijke groet,

Eugenie Stolk
Voorzitter Algemene Onderwijsbond

Bijlage 1: Rapport enquête vijf jaar passend onderwijs (juni 2019)

Bijlage 2: Rapport enquête aanvragen extra ondersteuning / tlv's (november 2020)